

עין משפט נר מצוה

א [מיי] פ"כ מהל' סנהדרין הלכה ט':

ב ח מיי פ"ד מהלכות סנהדרין הלכה ד':

רבינו חננאל

אומר לון שמא ראיתם זה רץ אחר חבריו ורצתם אחריו ומצאתם חרב בידו ודם מטפסף ממנה והורג מפרפר אם כך ראייתם אין בדבריכם כלום. תניא אמר ר"ש בן שטח אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד רץ אחר חבריו כיו על דא זז משם עד שבא נחש והכישו ומת. ואקשינן ובי ההורג בר נחש הוא. והתני ר' חייא מיום שחרב בית המקדש אפי"פ שבטלה סנהדרין דין ד' מיתות לא בטלו אלא מי שנחתיב סקילה או גופל מן הגג או חיה דורסתו. מי שנחתיב שריפה או גופל בדליקה או נחש מכישו. מי שנחתיב הייגה או נמסר למלכות או נהרג ע"י לטמים. מי שנחתיב חנק או נטבע בנהר או מת בסרוגני. ופוקין האי עבירה אחריית נמי עבר. וקילי' מי שנחתיב שתי מיתו נידון בחמורה שתי מיתות תוב ובי מאומד בדיני נפשות הוא דלא הא בדיני ממונות כשרין כמאן כר' אחא דתניא גמל האחרו בין הגמלים ונמצא גמל הורג בעירו בירוש' וזשה הרגו. ולטעמין דייקת דכתי' עד מפי עד פסלי בלוי' מכלל בדיניי ממונות כשר והתנן הוא אמר לי. פ"י הלווה אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום ופוקי' אלא אפי"ג דפסיל נמי בדיני ממונ'. אמרין להו בדיני' שמא לי היתם יודעים שופניו לבידוק אתכם: **מיום** שפתחה הארץ את פיה וקיבלה דמו של הבל שוב לא פתחה שנאמר מכנף הארץ ומירות שמענו וגו' מכנפה ולא מפיה ואפי"ג דכתיב ותפתח הארץ את פיה וגו' לטובה לא פתחה. גלות מכפרת עון מוצה שגא' וישב בארץ נוד. ועוד אמר גלות מכפרת ג' דברים חרב ורעב ודבר שנאמר כה אמר ה' הירושב בעיר הזאת ימות בחרב. וגו'. ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר כה אמר ה' כתבו את האיש הזה ערירי ובתר דגלה כתיב ובני יכניה אסיר בנו שלתיאל כדוך הנשתלץ שנתעברה מעומד:

לז:

שאין דמך מסור ביד'. מדמייתי האי עובדא אמתני' דכיזד מאומד משמע דדריש מהאי קרא דמאומד לא מיקטל דמשמע ע"פ שנים עדים שראו את המעשה ולאריני הוו עם ר"ש בן שטח והאי דלא חשיב להו משום כבודו והאי דקאמר או אני או אתה לאו דוקא לשון יחיד אלא אנו: **מיום** שחרב בית המקדש. תימנה דהוה מנזי למימר דאף בזמן שזית המקדש קיים כי עובדא דשמעון בן שטח א"י שלא צעדים והתראה כדלמר במכות (דף י:.) כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יאל רשע צב' בני אדם שהרגו אחד הרג צשוגג ואחד הרג צמויד הקצ"ה מומינן לפונדק וי"ל דנקט משחרב בית המקדש משום דלא בטלי דיני נפשות לגמרי ולא"ת אכתי הוו מנזי למינקט מ' שנה קודם חורבן הבית כדלמר צפרק היי צודקין (לקמן דף מה.) שגלתה סנהדרי וישצה לה צחנות ואמר שלא דנו דיני נפשות וי"ל מ"מ כשהיי רואים לורך שעה היי חוזרין לנשכת הגזית כי ההיא עובדא' צודקין (שם) ור' יוחנן בן זכאי מי הוה צנסהדרי משום דמה צצדק צעוקי' תאנים צדין רואם הוא והא דגלו משום דנפשי רואים הוו ומשום רציחה לא היי חוזרין וסא"ת והא חזינא כמה כופרים צעיקר' דמתים כדרכם וי"ל דכות מילה מולה ושכר מלות שעשו משמלמין צעולם הזה כדכתיב (דברים ו) ומשלם לשונאיו ועובדא דריש הפועלים (צ"מ דף פג:) דלפקיה לגצרא חזקפה דהוא וצנו צעלו נערה המלאוסה התם נמי וכות מולה לו שלא נענש צסקילה וידיון צקלה א"י הוא וצנו לאו דוקא אלא צנו תחלה ואחר כך הוא דמיתמו צחנק וי"מ דנקט משחרב בית המקדש משום דצומן בית המקדש צגדי כהונה היי מכפרין מיהו מ"מ כשעשו תשובה: **במאן** כר' אחא. משמע דרבי אחא לית ליה אומר צדיני נפשות ומימנה דצפרק שצונת העדות (שנועות דף לה.) וסם משמע דלית לי' גצי שצונת העדות דאינו חייב אלא גצי שצונת העדות דאין חייב אלא תצציעת ממון ודריש ר' יוסי הגלילי מדכתיב או ידע צעדות המתקיים צידעיה צלא ראייה אמר רב פפא ילמא ר' יוסי הגלילי לית ליה דרבי אחא דאי יאית ליה צדיני נפשות משכחת לה כר"ש בן שטח ויש לומר דלמסקנא דהכא דמשני מתני' אפילו כרבנן אין לרין לאוקמי דרב אחא צדיני ממונות דווקא מיהו דיוחק ים למזא' דלחייב רבי אחא צההיא דר' שמעון בן שטח דמנא ידעו עדים שהרגו צמוך דר' דיצור של התראה כיון שלא ראו אלא מלאומד ואי איירי צחצר ניחא וכר' יוסי דלמר לא צעי התראה (לעיל ד' ט:):

מיום שפתחה כו'. כל דמים צנלעים צארין אלא שרישומן ניכר ושל הצל אין רישומן ניכר כלל: **מכנף** הארץ ומירות שמענו. כתוב צתשוצת הגאונים שאין צני א"י אומרים קדושה אלא צצנת דכתיב (ישעיה ו) גצי מיות שם כנפים לאחד וכל כנף הוא אומר שירה אחת ציוס צצשת ימי החול וכשיגיע

צנת אומרים החיות לפני המקום רצש"ע אין לנו עוד כנף והקצ"ה משיצ להם ים לי עוד כנף אחד שאומר לפני שירה שגאמר מכנף הארץ ומירות שמענו: **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה:

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר **והלא כבר נאמר והוא עד.** עליכם מוטל חובה ונשיאות עון אם לא תגידו מה שראיתם: **ושמא סאמרו מה לנו לחוב.** להיות מתחייבים מדמיו של זה נוח לנו לעמוד צאם לא יגיד: **והלא כבר נאמר צאצוד רשעים רנה.** אם רשע הוא אין כאן עונש: **גב' או אני או אסה.** שמעון בן שטח קאל' הכי: **דין ארבע מיתות.**

פורענות צידי שמים הדומה למיתה שהוא מחוייב צה: **נחש מנישו.** דקלי ליה זיהרא ארם של נחש שורפו: **נופל מן הגג.** דומיא דסקילה דמתנן לקמן (דף מה:.) צית הסקילה היתה צגובה שמי קומות וקומה שלו הרי כאן שלש: **ליסעיין צאין עליו.** שדרכן להרגו צסיף וכן נמסר למלכות שמתחין ראשו: **חטא אחריעא הוה גציה.** שהיה מחוייב שריפה שהיה חמורה דאינו רואה צסיף הוא ומיתת סייף קלה כדאמרנין צארעב מיתות (לקמן דף מט:.) **הא צדיני ממונות אמדינן.** עדות מלאומד מדמתן ליה גצי אויס עידי נפשות ולא מתן ליה גצי אויס עידי ממונות צפרק דיני ממונות (לעיל דף כט.) דלמרנין להו סהדי שקרי אלאוגרייהו זיל: **סאומר.** נושך שמעמי. ולי נראה כשהגמל הזכר מזדווג עם הנקבה קרי לי' אומר דלמר צצכורות (דף ט.) גמל אומר כנגד אומר: **שזם הורגו.** שדרך סוסים מווייטיס' להכות סוסים צצצידו והיינו מלאומד: **ויליטעמיך עד מפי עד.** דמתן הכא ולא מתא לה אלוים צע ידי ממון הכי נמי כו': **הוא אמר לנו.** הממחוייב אמר לנו שאני חייב לו צאל לא צצני המתובע אמר לנו לא הויא הודאה: **איש פלוני אמר לנו.** שזם חייב לזם שהוא ראה צהלוואה היינו עד מפי עד: **הודה לו.** שניהם היי סם: **אמרין ליה צדיני נפשות.** להרצות הדצרים ולפרש לאים וצדיני ממונות לא חיכפת לן לאים עליהם כל כך: **פלעיס.** מכת חרצ קרץ פלעיס: **חנוותם חנוותם.** לכך נאמר דמזי: **צארין נוד.** ולא כתיב נע שכיפרה לו גלותו דכתיב (צדקאשית ד) וילא קין: **שלשם דצרים.** חרצ ורעצ ודצרי: **לא יללה.** שזם הצלחה. וצכיניה מלך יהודה כתיב: והיא

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו אלמא אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמרינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמרינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה בריה דר' חייא מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות פציעות שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאה עד שהגיע לצוארו וא"ר יהודה בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לרמו של הבל שוב לא פתחה שנאמר ימכנף הארץ ומירות שמענו צצי לצדיק מכנף הארץ ולא מפי הארץ איתיביה חזקיה אחיו ‏⁵ ותפתח הארץ את פיה א"ל לרעה פתחה לטובה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא ‏⁶ גלות מכפרת עון מחצה מעיקרא כתיב ‏⁷ והייתי נע וגד ולכסוף כתיב ‏⁷ וישב בארץ נוד אמר ‏⁸ רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏⁸ (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏⁹ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏¹⁰ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר **והלא כבר נאמר והוא עד.** עליכם מוטל חובה ונשיאות עון אם לא תגידו מה שראיתם: **ושמא סאמרו מה לנו לחוב.** להיות מתחייבים מדמיו של זה נוח לנו לעמוד צאם לא יגיד: **והלא כבר נאמר צאצוד רשעים רנה.** אם רשע הוא אין כאן עונש: **גב' או אני או אסה.** שמעון בן שטח קאל' הכי: **דין ארבע מיתות.** פורענות צידי שמים הדומה למיתה שהוא מחוייב צה: **נחש מנישו.** דקלי ליה זיהרא ארם של נחש שורפו: **נופל מן הגג.** דומיא דסקילה דמתנן לקמן (דף מה:.) צית הסקילה היתה צגובה שמי קומות וקומה שלו הרי כאן שלש: **ליסעיין צאין עליו.** שדרכן להרגו צסיף וכן נמסר למלכות שמתחין ראשו: **חטא אחריעא הוה גציה.** שהיה מחוייב שריפה שהיה חמורה דאינו רואה צסיף הוא ומיתת סייף קלה כדאמרנין צארעב מיתות (לקמן דף מט:.) **הא צדיני ממונות אמדינן.** עדות מלאומד מדמתן ליה גצי אויס עידי נפשות ולא מתן ליה גצי אויס עידי ממונות צפרק דיני ממונות (לעיל דף כט.) דלמרנין להו סהדי שקרי אלאוגרייהו זיל: **סאומר.** נושך שמעמי. ולי נראה כשהגמל הזכר מזדווג עם הנקבה קרי לי' אומר דלמר צצכורות (דף ט.) גמל אומר כנגד אומר: **שזם הורגו.** שדרך סוסים מווייטיס' להכות סוסים צצצידו והיינו מלאומד: **ויליטעמיך עד מפי עד.** דמתן הכא ולא מתא לה אלוים צע ידי ממון הכי נמי כו': **הוא אמר לנו.** הממחוייב אמר לנו שאני חייב לו צאל לא צצני המתובע אמר לנו לא הויא הודאה: **איש פלוני אמר לנו.** שזם חייב לזם שהוא ראה צהלוואה היינו עד מפי עד: **הודה לו.** שניהם היי סם: **אמרין ליה צדיני נפשות.** להרצות הדצרים ולפרש לאים וצדיני ממונות לא חיכפת לן לאים עליהם כל כך: **פלעיס.** מכת חרצ קרץ פלעיס: **חנוותם חנוותם.** לכך נאמר דמזי: **צארין נוד.** ולא כתיב נע שכיפרה לו גלותו דכתיב (צדקאשית ד) וילא קין: **שלשם דצרים.** חרצ ורעצ ודצרי: **לא יללה.** שזם הצלחה. וצכיניה מלך יהודה כתיב: והיא

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו אלמא אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמרינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמרינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה בריה דר' חייא מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות פציעות שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאה עד שהגיע לצוארו וא"ר יהודה בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לרמו של הבל שוב לא פתחה שנאמר ימכנף הארץ ומירות שמענו צצי לצדיק מכנף הארץ ולא מפי הארץ איתיביה חזקיה אחיו ‏⁵ ותפתח הארץ את פיה א"ל לרעה פתחה לטובה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא ‏⁶ גלות מכפרת עון מחצה מעיקרא כתיב ‏⁷ והייתי נע וגד ולכסוף כתיב ‏⁷ וישב בארץ נוד אמר ‏⁸ רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏⁸ (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏⁹ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏¹⁰ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר ‏³ (כה אמר ה') כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב ‏⁴ ובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעיברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא בדרך הנשתלץן גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

נאמר **למזובה** לא פתחה. ולא"ת והא כתיב (שמות טו) צצלעמו ארץ טוצת המצרים אינה קרויה טוצה: **נכנס**

אומר נופל בתשמיש גמלים צצכורות (ט.) גמל אומר כנגד אומר ‏¹ וישב בארץ נוד אמר ‏² רב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר ‏² (כה אמר ה' וגו') היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיו

מסורת הש"ס

(א) [קדושין ע"א], (ב) [עירובין ס"ה], (ג) גיטין פ"ח, [נ"ט], (ד) כ"א א"א, (ה) [מגילה י"ד], (ו) [מוס' פ"ח], (ז) [שם], (ח) [שם], (ט) ע"ז י"ז, ע"ש, י' וכל זה למ"א בילקוט], (י) [סוף פ' מטעטע ע"ש], (י) כס"א למ"א ממ"ה הגלות, (י) כס"א: המינים,

גליון הש"ס

גמ' ובתיב בי ה' עיניו משוטטות. עיני ה' המה משוטטים כנ"ל:

מוסף רש"י

יין ניתן בשבועים אחריות. קן חשטוי צנימטריא (שד"ח סו.). גלות צדקיהו. חרות ירושלים שגלו כולם (גיטין פ"ח.). גלות יבניה. ה"א ירושלים. חקמה גלות צדקיהו אחת עשרה שנה, וזו ה"א צדק' שמהר והחריב ציטו כדי להגלות דורו על צדקה לצב צדור שחמיו גלות יבניה קיימין, שילמדו תורה לאלו הגולים אחריהם, לפי שרוב חמיו המורה גלו עם יבניה, דכמי צוה חרשו והמסגר אלף (שם). כיון שסוגרין בהלכה. הלכה ש"ס סגורים צה, שאזנס יודעס להשיב לשואליהם, שוב אין לה פותחין אחרים (שם), עורא אמר. היינו צדקה, שמהר להביא הרעה לסוף ח' מאות ומשמס, דהיינו צ' שנים קודם ונשנתם, דה"א צנימטריא ח' מאות ומשמס ושמים, ואם ש"ה עד ונשנתם היה מתקיים צה כי אצד תאצדון (שם), וכע"ז דברים ד כ"ח), בתיב שלמה נערומה תקרא, תלמידים העוסקין צה על גפי שמענו כעל כנפיים, מושב שאינו קבוע, וכתיב, קרא אחרינך, על כסא. מקום כבוד קבוע, כמו (בראשית מ"ח) רק הכסא אגדל ממך, ל"א בתחילה על גפי, יחיד צלל תלמידים כמו (שמות כ"ח) אם צנפו יצ"ה (ע"ז י"ט).

והיא נסעצרה מעומד. שהיה בית האסורין כר ואין מקום לשכב ושילשלו שם אשה וצאגדה דויקרא רבה^[כ] אמרה לה: **על אלסו**. להמיר לו גזירה שנשצב שלא יהא לו בן והתירו לו פמליא ש"מ ושצועה כמיצה צההיא פרשה דכתבו את האיש הזה צס' ירמיה (כג): **והיה**. מושיעין של ישראל למקדש של ישראל: **ולאבן גנף**. ממחר הגלות^[כ] שמנגפת את הרגלים: **ולאור מכשול**. סלע מכשלה יהיה לשני צמי ישראל: **נשצעים אוסיוס**. צגימטריא: **וישקד**. צעוד שגלות יבניה קיימת שעדיין לא מתו אותן שגלו לצבל עם יבניה שהיו חכמים צתורה ולמדו' לצני גולה האחרונה: **פוטחין**. צתורה: **כחרשים**. קרי ציה חרש: **כיון דסוגרין**. דצר הלכה הנעלמת מהן אין לה פותחין אחרים: **עולא אמר**. צדקה של שקידה היינו הקדים חורבן שמי שנים לגימטריא דנושנתם דהיינו תמני מאה ותמשים ותרתין והם גלו לסוף שמה מאות ותמשים שנקנסו לארץ דכתיב (מלכים א' ו) **וימי יומי צית הראשון ד'** מאות ועשר הרי ח' מאות ותשעים צא מהם מ' שנה שנשתחו צמדצר הרי שמה מאות ותמשים ואילמלי היה ממתין עד ונושנתם היה מתקיים צהם כי אצד תאצדון מהר והשמד תשמדון דכתיב צההיא פרשתא (דברים ד): **מהרה דמרי עולמא כו'**. דהוא גימטריא דנושנתם וקרי ליה אצד תאצדון מהר והקדמה דשמי שנים צדקה היתה: **אנו צני צדיק**. אצינו צדיק נצרא לפיך אנו צדיקים ואין אנו צריכין להסרחק מן העצירה כי לא נכשל צה: **אנו צני רשע**. ואין אנו זקוקין צתשוצה ולהצטדק כי לא יועיל: **אם נצראו שנים**. יאמרו זה לזה אצא גדול מאצין: **הגולגיס והחמסנים**. שיאמרו קרקע זה לצני אצינו הראשון היתה ולא לצני אצינס: **חספפך כחומר חוסס**. לאחר מיתתו של אדם מתהפך חותם שלו לחומר וימליצו כמו לצוש צתחיית הממים. ומדקרי ליה חותם שמע מינה צחותס אין טצועין: **ויאמר עלי היא**. ואין אדם מנחישו הואיל ואין היצר צייניהן: **וימנע מרשעים אורס**. קלסמר פניו ומתוך כך שלא יהא קלסמר פנים דומה לשל צחיריהם חרוע רמה תשצר שאינו יכול לומר שלי היא: **משוס ערוה**. שלא יתחלף לאשה צצנעלה לא ציוס מפני המראה וציללה מפני הקול: **וצדעס מפני הגולגיס**. אם יודע מה צלצ צחירו יחפש מצפוניו וידע היכן ממונו: **שלא יאמרו הלזוקים^[כ] שוסף היה**. אדם צמעשה צראשית לפיך קדמו לו כולם: **למאנה**. צצנת: **שיכנס לסעודה מיד**. שימאץ הכל מוכן ויאכל מאשר יחפון: **גפי**. מקום צצוה: **ולכסוף**. כשסרח נטרד: **מי פסי יסור הנה**. צתריה דה"א קרא כתיב מי פתאו לזה שיסור הנה לאכול מן העץ: **חסר לצ אמרה לו**. האשה שהיא חסר לצ אמרה לו: **גלמי ראו עיניך**. מכל מראה עיניך נגלמתי והיינו כל העולם דכתיב צזכריה (ד) עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ: ‏

גופו

ראו עיניך ()'**וכתיב** י"ז^[כ] **כי ה'**

ועדין גלות יבניה קיימת דכתיב בגלות יבניה והחרש והמסגר אלף. חרש כיון שפותחין נפשו הכל כחרשין. והמסגר כיון שסוגרין אין מי יפתח. עולא אמר צדקה עשה עם ישראל שהקדים שתי שנים לונושנתם ש"מ מהרה דהקב"ה תתנ"ב שנה היו וזו השמועה עוד בסוף גיטין: **לפיכך** נברא אדם יחיד ללמד שכל המאבד נפש כאלו מאבד עולם מלא. וכן המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא כו'. ת"ר לא נברא אדם יחיד שלא יהיו המינים אומרים רשיות הרבה כו'. ת"ר בע"ש נברא אדם שלא יהיו המינים אומרים שותף היה להקב"ה במעשה בראשית ואם תווח דעתו עליו יאמרו לו יתוש קדמך כו'.

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

לח.

תורה אור

1. בשנת שתיים לדרוש הפולך בחדש הששי ביום אחד לחודש יהיה דבר יי ביד חגי הקביא אל ורובל בן שאלתיאל פתח יתקדה ואל יזוושע בן יודוצק דביתן הקדול לאמר: חגי א א

2. ויהיה למקדש ולאבן גנף ולצור מכשול לשני בתי ישראל לפח ולמקש ליושב ירושלים: ישעיהו ח יד
3. וישקד יי על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק יי אלהינו על כל מעשיו אשר עשה ולא שמענו בקלו: דניאל ט יד
4. ואת כל אנשי החיל שבעת אלפים והחרש והמסגר אלף הכל גבורים עשי מלחמה ויביאם מלך בבל גולה בבליו: מלכים ב כד טו
5. כי תוליד צנים ובני צנים ונושנתם בארץ והשחתם ועשיתם פסל המונות כל ועשיתם חרע בעיני יי אלהך להכעיסו: דברים ד כה
6. תתנפך בחמר חותם ויתנצבו כמו לכבוש:

חצבה עמודיה **שבעה**. **דשצעה** ימים נצרא העולם שאע"פ שצשעה ימים נצרא העולם מ"מ היה חסר מנוחה עד שצא שצנת צא מנוחה והיינו דכתיב (בראשית ג) ויכל אלהים ציוס השציעי:

בתחלה ע"א גפי. פ"ה מקום גצוה ולכסוף כשסרח נטרד על כסא וקשה דכספ"ק דמס' ע"ז (דף י"ט). משמע דכסא עדיף מגפי דדריש גצי תלמיד צצתחילה על גפי גולה ממקום למקום ולכסוף כשנעשה ראש ישיבה על כסא וכאן נמי יש לדרוש כן קודם שנוזווגה לו חוה על גפי כמו (שמות כ"ח) אם צנפו יצא ולכסוף על כסא: ‏

ויכדו

יבניה קיימת דכתיב ביה בגלות יבניה^[כ] החרש והמסגר אלף חרש י"ט^[כ] כיון שפותחין הכל נעשו כחרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים^[כ] לונושנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתין הוו: **לפיכך כו'**: תנו רבנן ''אדם יחיד נברא ומפני מה שלא יהו המינים אומרין הרבה רשיות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולגין ומפני החמסגין ומה עכשיו שנברא יחיד גזולין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: ולהגייד גדולתו כו': תנו רבנן ''להגייד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא'''תתהפך כחומר חותם ויתניצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר ''וימנע מרשעים אורם חרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה משום ערוה ובדעת מפני הגולגין והחמסגין ת"ר ''אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תווח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכנים אורחין שנא'''חכמת בנתה ביתה

חצבה עמודיה שבעה ''טבחיה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה ''שלחה נערוותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה אלו ימים ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערוותיה תקרא זה אדם וחוה על גפי מרומי קרת ''רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב ''על כסא בתחלה על גפי ולכסוף על כסא ''''''מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב ''גואף אשה חסר לב תניא היה ר' מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו שנאמר ''גלמי

רבינו חננאל ‏

בני ר' חייא איבסוס פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו ראשי גולה שבכבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן גנף ולצור מכשול לשני בתי ישראל לפח ולמכשול. אמר להן בניי קוצים אתם משימין לי בין עיני אמר לו אביהם רבי אל ירע בעיניך יין ע' סוד

ע' נכנס יין יצא סוד. כתיב וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה'

אלהינו צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיה

שנים לונושנתם ש"מ מהרה דהקב"ה תתנ"ב שנה היו וזו השמועה עוד בסוף גיטין: **לפיכך** נברא אדם יחיד ללמד שכל המאבד נפש כאלו מאבד עולם מלא כו'. ת"ר לא נברא אדם יחיד שלא יהיו המינים אומרים רשיות הרבה כו'. ת"ר בע"ש נברא אדם שלא יהיו המינים אומרים שותף היה להקב"ה במעשה בראשית ואם תווח דעתו עליו יאמרו לו יתוש קדמך כו'.

- בשנת שתיים לדרוש הפולך בחדש הששי ביום אחד לחודש יהיה דבר יי ביד חגי הקביא אל ורובל בן שאלתיאל פתח יתקדה ואל יזוושע בן יודוצק דביתן הקדול לאמר: חגי א א
- ויהיה למקדש ולאבן גנף ולצור מכשול לשני בתי ישראל לפח ולמקש ליושב ירושלים: ישעיהו ח יד
- וישקד יי על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק יי אלהינו על כל מעשיו אשר עשה ולא שמענו בקלו: דניאל ט יד
- ואת כל אנשי החיל שבעת אלפים והחרש והמסגר אלף הכל גבורים עשי מלחמה ויביאם מלך בבל גולה בבליו: מלכים ב כד טו
- כי תוליד צנים ובני צנים ונושנתם בארץ והשחתם ועשיתם פסל המונות כל ועשיתם חרע בעיני יי אלהך להכעיסו: דברים ד כה
- תתנפך בחמר חותם ויתנצבו כמו לכבוש:
- וימנע מרשעים אורם חרוע קראת תשבר: איוב לח טו
- חכמות בנתה ביתה הקצבה עמודיה שבעה: משלי ט א
- טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שלחנה: משלי ט ב
- שלחה נערוותיה תקרא על גפי מרומי קרת: משלי ט ג
- וישקבה לפתח ביתה על כסא מרמי קרת: משלי ט יד
- מי פתי יסור דנהך וחסר לב אמרה לו: משלי ט ד
- גואף אשה חסר לב משחית נפשו הוא יעשנה: משלי ו לב
- גלמי ראו עיניך ועל ספורך כלם יתבחו ימים יצרו ולו אחד בהם: תהלים קלט טו
- כי יי עיניו משוטטות בכל הארץ להתחזק עם לבכם שלם אליו נסבלת: על זאת כי מעתה יש עמך מלחמות: דברי הימים ב טו ט
- כי מי בו ליום טענות ושמחו וראו את האבן הבדיל ביד ורובל שבעה אלה עיני יי המה משוטטים בכל הארץ: זכריה ד י

מסורת הש"ס

- ↑ בש"ס :י קס"ה, וכן בגל העמוד; (ג) רש"ל מ"ו; (ג) ע"י חו"י ע"ז כח. ד"ה ככ"ן; (ד) מולין פו. [ע"ש היטב]; (ה) ג"י הלקוט עמ"ל חד דקמינ כי אז אהפוך אל עממם שפה צדוה וגו' בצפניה ג'; (ו) ע"י חו"י צ"ק פג. ד"ה שני אלפים; (ז) נחמ"ל אכולי עלמא פ"ג; (ח) [נחמק שרה מ"י נחמה שרה ערוך ערך גמון]; (ט) [צ"ק ס'; (י) [צ"ק ס'; ושם א"י כז"ג; (ט) כס"א; מנחת, תרומות; (ס) הנה אבות; (ס) כס"א; דקיקה; נכ"א; קס"ה]

- ↑ נכ"א; קס"ה

- ↑ **הגהות הב"ח**
- ↑ גמ' ככל יוס א"ל ולא יפה:

- ↑ **רבינו חננאל**

שועלים היו לו לר' מאיר ואנו לא באת לדינו אלא אחת. אבות יאכלו בוסר ושני בנים תקניה וידועה היא. א"ל קיסר לרבי'ג שתי רשויות הן א' יוצר וא' בורא. א' ברא הרוח וא' יצר הרים שנאמר כי הנה יוצר הרים ובורא רוח. א"ל אי הכי בני אדם דכתיב ויברא וייצר הכי נמי דשתי רשויות בראוהו. הנה בטבת אחד בפניו של אדם כתוב נוטע ויוצר דכתיב הנוטע אוחן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט. א' נטע האוחן וא' יצר העין. א"ל אן. א"ל ובשעת מיתה כולן נתפייס כלומר וכי הסבירו כולן בשעת מיתה שימית זה האוחן וזה העין כל אחד מה שעשה שנמצאו דרך אבריו מתם ביחד. א"ל אמנושא לאמימר מפלגן הנקבים דהורמיז ומפלגן השתתן וכיוצא בהן. א"ל ההוא מינא לר' אבהו אלהים נחכן הוא שאמר ליחזקאל שכב על צדך השמאלי כלומר דרך שחוק דבר זה. א"ל הקב"ה יסירו מפני שהוא גדול שבדור כדי למרק עונותיהן של ישראל. ותוב אמר אלהים כהן הוא דכתיב ויקחו לי תרומה. כד קבריה למשה שנאמר ויקבור אותו בני במאי טביל הלא כתי' מי מרד בשעול מים אנה [נמצא] מים [כי] כן שייטבול בהן א"ל באש דעיקר טבילה באש היא כי לדר בשעול השאש אוכלתו הוא שצריך טבילה במים. שנאמר כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וכל

אזוס יאכלו צוסר. משל הוא שרימה ליכנס צברו עליו במקלות צא להרוג את השועל אמר לא הלקוך אלא בשציל אציך שפעם אחת התחיל לסייען בסעודה ואכל את כל נתח טוב אמר לו ובשציל אצא אני לוקה אמר לו ‏הן האצות יאכלו צוסר וגו' אצל צא עמי ואררך מקוס לאכול ולשצוע צא לו על הצאר ועל שפתו מוטל עך והחצל מושכב עליו ובשני ראשי החצל שני דליים קשורים נכנס השועל צדלי העליון והצניד וירד למטה ודלי התחתון עלה אמר לו הואצ למנה אתה נכנס לשם אמר לו יש כאן צשר וגצינה לאכול ולשצוע והראה לו דמות הלצנה צמיים כדמות עגול כמין גצינה עגולה אמר לו אני היאך ארד א"ל הכנס אתה צדלי העליון נכנס והצניד וירד ודלי שהשועל עליו עלה א"ל היאך אני עולה אמר לו צדיק מנרה נחלץ ויצא רשע תחתיו לא כך כתיב מאזין צדק וגו': **צוסר**. ענינים קודם צישולם ומקיהן את השינים: **אמרם** לו **סנו לי דונוס אחד**. שופט נלקוס נקמה: **אופציה סופיה צחשא**. תחת הרמץ קלינ"י צלע"ז וכן דרך צלייתה ומתוך שראה אותה צגנומה נמאסת עליו: **הוס מאיס' ליה**. שיראה צחמוכה קודם גמר תקונה: **אלהייכו מאי עבדי**. מכחש[[] הוא וכסבור אין הוא יכול להכחשיני: **חנושא**. קדוני"ן צלע"ז: **ארצילא**. קרוצ"ל צלע"ז: **וקא מהדר ליה**. סצינ סצינ צאצילא: **מני לי כוכבי**. מנויין לי הכוכבים כלומר יודע אני מספרם: **לא ידעם**. שצריך אתה למונוס: **דאיכא צרקיע ידעם**. צלל מנין ולמונוס אינן יכול: **מי שצרא הרים לא צרא רות**. שזה נקרא יוצר זה נקרא צורא ושני שמות הם: **הני נמי**. מי צצרא אצב זה לא צרא אצב זה ואם תאמר כן הוא הא תינח צאצרים המרוחקים מיהו טפח על טפח יש צו צאצם וצאוחו טפח יש צו שני נקצים האוחן והעין קרי להאי נוטע אוחן ולהאי יוצר עין תאמר שנמעסקן שנים צאוחו טפח אמר לו הן: **וכי צעעם מיהא עניהם נתפייסו**. הצעלים הנוטע והיוצר מסכימין להמיתו: **אמגושא**. מכשף. וידע אני על ידי כישוף דמחליץ ולמעלה: **דסורמיז**. שד כדאמר הורמיז צר לילתא צצצא צתרא (דף עג.). **דאסורמיז**. הקדוש צרוך הוא קרי הכי: **והיכי שציק ליה**. (אמר לו היאך שציק) אסורמיז להורמיז לאעצרה מיל סרומיס צאצריה א"כ היאך מניח אסורמיז להעציר מים צאצרו שכל מה שאצם מכנים דרך פיו מוציא דרך הנקצים התחתונים: **לא מצין למיהו כווייכו**. שאי אפשר להיות לנו ערלה: **דוכי למלנא**. נוטחו ומשחקין צצצריז ומצינישו: **לצינר**. מקוס חיות רעות של מלכות: **קרייה**. רצן גמליאל לשמעיה דכופר[[] ‏: **מחייה צאפתקיה**. הכהו על זאצרו: **א"ל**. כופר[[] ‏: **שמשא אכולא עלמא ניהא**. שמשא חמה: **נחכן**. חוכא דמשחק צנציאיו: **מ"ע דשציעים**. למנה לזה הקצ"ה על השמיטה: **דשויא לסרווייהו**. שתא מועלת לשניהם כמו (אסתג) אין שווה להניהם: **כדי שסדעו וכו'**. ולא ירוס

לצצם צצצח ארנכס ותשכחו עול מלכותו: **וכל אשר לא יצא וכו'**. דחייה דחיה ודרש להו הכי כל מי שאינו יכול לצא צאש מפני שיסרך תעצירו צמים:

כל הגויס כאין נגדו. גס אחכס לא הוציא מן הכלל: **מידכו**. נציאים שיאלו מכס דהיינו צלעם שהיה נכרי והעיד עלינו שאין אנו צאוחו כלל:

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

ל"מ

תורה אור

1. מה לבם אתם מושלים את הפקשל הזה על אדמות ישראל לאמר אבות יאכלו בסר ושני הבנים תקניהה:

2. מאזני צדק אבני צדק איפת צדק וזון צדק יקדה לבם אני יי אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים:

3. צדיק מןרה נחלץ ויבא רשע תחתיו: משלי יא ח

4. ויפל יי אלהים תרדמה על האדם וישן ויחשן אחת מצלעתיו ויסגר בשר תחתנה:

5. מונה מספר לבובכים לבקלם שמות קרא:

6. כי הנה יצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שחו עשה שחר עיקה ודרך על בומי ארץ יי אלהי צבאות עמוס ד יג

7. הגטע און הלא ישמע אמ יצר עין הלא יביט: תהלים צד ט

8. זאתה שכב על צדך השמאלי ושמח את עין בית ישראל עליו מספר הימים אשר תשכב עליו תשא את עינכם:

9. וכלית את אלה ושבכת על צדך הימני שנית ונשאת את עין בית יהודה ארבעים יום יום לשנה יום לשנה נתיחי לק: יחזקאל ד ו

10. דבר אל בני ישראל כל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר יבדו לבו תקחו את תרומתי:

11. מי מרד בשעול מים ושמם צורת חפן וכל בשלש עפר הארץ וישקל בפלס הרים וגבעות במאונם: ישעיהו מ יב

12. כי תהי ין באש יבוא וכסופה מרובתיו ללהיב בחמה אפו וגערתו בלהבי אש:

13. כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וכל אף במי נהר תחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים:

14. ומי כעמך בישךאל גוי אחד בארץ אשר הלבנו אלהים לפדות לו שם ולעם ולשום לו שם ולעשות לבם הגדולה ונראות לארצך מפני עמך אשר פדית לק ממצרים גוים ואלהיה:

15. כל הגוים כאין נגדו מאסם ותהו נחשבו לו:

ישעיהו מ יז

לעזי רש"י

קלינ"י. אפר חם קדוני"ן [קדוני"ן] חבושים (פירות). קרובי"ל. מסנה (בפרובוסאליה).

ובגוים

דחייה דחיה ודרש להו הכי כל מי שאינו יכול לצא צאש מפני שיסרך תעצירו צמים: כל הגויס כאין נגדו

1אבות יאכלו בוסר ושיני בנים תקניהה
2מאזני צדק אבני צדק 3צדיק מצרה נחליץ ויבא רשע תחתיו א"ל כופר לרבן גמליאל אלהיכם גנב הוא דכתיב 4ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם ויישן אמרה ליה ברתיה שבקיה דאנא מהדרנא ליה אמרה ליה תנו לי דוכוס אחד א"ל למה ליד ליסטין באו עלינו הלילה ונטלו ממנו קיתון של כסף והניחו לנו קיתון של זהב אמר לה ולוואי שיבא עלינו בכל יום 5 ולא יפה היה לו לאדם הראשון שנטלו ממנו צלע אחת ונתנו לו שפחה לשמשו אמר לה הכי קאמינא אלא לשקליה בהדיא אמרה ליה אייתו לי אומצא

דבישרא אייתו לה אותבה תותי בחשא אפיקתה אמרה ליה אכול מהאי אמר לה מאיסא לי אמרה ליה ואדם הראשון נמי אי הות שקילא בהדיא הוה מאיסא ליה א"ל כופר 6 לרבן גמליאל ידענא אלהייכו מאי קא עבדי 7 (והיכן יתיב) איתנגד ואיתנח א"ל מאי האי א"ל בן אחד יש לי בכרכי הים ויש לי גיעועים עליו בעינא דמחיות ליה ניהלי אמר מי ידענא היכא ניהו א"ל דאיכא בארעא לא ידעת דאיכא בשמיא ידעת אמר ליה כופר לרבן גמליאל כתיב 5מונה מספר לכוכבים מאי רבותיה אנא מצינא למימנא כוכבי אייתי חבושי שדיניהו בארבילא וקא מהדר להו אמר ליה מנינאו א"ל אוקמיניהו א"ל רקיע נמי הכי הדרא איכא דאמרי הכי א"ל מני לי כוכבי א"ל אימא לי 6 ככך וישיניך כמה הוה שדא ידיה לפומיה וקא מני להו א"ל דאיכא בפומיך לא ידעת דאיכא ברקיעא ידעת א"ל כופר לרבן גמליאל 7 מי שברא הרים לא ברא רוח שנאמר 6 כי הנה יוצר הרים ובורא רוח אלא מעתה גבי אדם דכתיב ויברא וייצר הכי נמי מי שברא זה לא ברא זה טפח על טפח יש בו באדם ושני נקבים יש בו מי שברא זה לא ברא זה שנאמר 7הנוטע אוזן הלא ישמע ואם יוצר עין הלא יביט א"ל אין א"ל ובשעת מיתה כולן נתפייסו א"ל ההוא אמגושא לאמימר מפלגן לעילאי דהורמיז מפלגן לתתאי דאהורמיז א"ל א"כ היכי שביק ליה אהורמיז להורמיז לעבורי מיא בארעיה אמר ליה קיסר לר' תנחום תא ליהוו כולן 8לעמא חד אמר לחיי און דמהלינן לא מצינן מיהו כוותייכו אתון מהליתו והוו כוותן א"ל מימר שפיר קאמרת מיהו כל דוכי למלכא לשדויה לביבר שדויה לביבר ולא אכלוה א"ל ההוא מינא האי דלא אכלוה משום דלא כפין הוא שדויה ליה לדידיה ואכלוה א"ל כופר לר"ג אמריתו 9כל בי עשרה שכינתא שריא כמה שכינתא איכא קרייה לשמעיה מחא ביה באפתקא א"ל אמאי על שמשא בביתיה דכופר א"ל שמשא אכולי עלמא ניהא ומה שמשא דחד מן אלף אלפי רבוא שמשי דקמי קודשא בריך הוא ניהא 10לכולי עלמא שכינתא דקב"ה על אחת כמה וכמה א"ל ההוא מינא לרבי אבהו אלהיכם 11נחכן הוא דקאמר ליה ליחזקאל 8שכב על צדך השמאלי וכתיב 9ושבכת על צדך הימני אתא ההוא תלמידא א"ל מ"ט דשביעתא א"ל השתא 12אמינא לכו מילתא דשויא 13לתרווייהו אמר הקב"ה לישראל זרעו שש והשמיטו שבע כדי שתדעו שהארץ שלי היא והן לא עשו כן אלא חטאו וגלו מנהגו של עולם מלך בשר ודם שסרחא עליו מדינה אם אכורי הוא הורג את כולן אם רחמן הוא הורג חצים אם רחמן מלא רחמים הוא מייסר הגדולים שבהן ביסורין אף כך הקב"ה מייסר את יחזקאל כדי למרק עונותיהם של ישראל א"ל ההוא מינא לרבי אבהו אלהיכם כהן הוא דכתיב 10ויקחו לי תרומה כי קבריה למשה במאי טביל וכי תימא במיא והכתיב 11מי מרד בשעול מים א"ל בנורא טביל דכתיב 12כי הנה ה' באש יבא ומי סלקא טבילותא בנורא א"ל אדרבה עיקר טבילותא בנורא הוא דכתיב 13וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים אמר ליה ההוא מינא לרבי אבינא כתיב 14מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ מאי רבותייהו אתון נמי ערביתו בהדן דכתיב 15כל הגוים כאין נגדו אמר ליה מדידכו אסהידו עלן דכתיב ובגוים

דחייה דחיה ודרש להו הכי כל מי שאינו יכול לצא צאש מפני שיסרך תעצירו צמים: כל הגויס כאין נגדו. גס אחכס לא הוציא מן הכלל: מדידכו. נציאים שיאלו מכס דהיינו צלעם שהיה נכרי והעיד עלינו שאין אנו צאוחו כלל: ובגויס

	
1. מה לבם אתם מושלים את הפקשל הזה על אדמות ישראל לאמר אבות יאכלו בסר ושני הבנים תקניהה: יחזקאל יח ב 2. מאזני צדק אבני צדק איפת צדק וזון צדק יקדה לבם אני יי אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים:	
3. צדיק מןרה נחלץ ויבא רשע תחתיו: משלי יא ח	
4. ויפל יי אלהים תרדמה על האדם וישן ויחשן אחת מצלעתיו ויסגר בשר תחתנה:	
5. מונה מספר לבובכים לבקלם שמות קרא:	
6. כי הנה יצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שחו עשה שחר עיקה ודרך על בומי ארץ יי אלהי צבאות עמוס ד יג	
7. הגטע און הלא ישמע אמ יצר עין הלא יביט: תהלים צד ט	
8. זאתה שכב על צדך השמאלי ושמח את עין בית ישראל עליו מספר הימים אשר תשכב עליו תשא את עינכם:	
9. וכלית את אלה ושבכת על צדך הימני שנית ונשאת את עין בית יהודה ארבעים יום יום לשנה יום לשנה נתיחי לק: יחזקאל ד ו	
10. דבר אל בני ישראל כל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר יבדו לבו תקחו את תרומתי:	
11. מי מרד בשעול מים ושמם צורת חפן וכל בשלש עפר הארץ וישקל בפלס הרים וגבעות במאונם: ישעיהו מ יב	
12. כי תהי ין באש יבוא וכסופה מרובתיו ללהיב בחמה אפו וגערתו בלהבי אש:	
13. כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וכל אף במי נהר תחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים:	
14. ומי כעמך בישךאל גוי אחד בארץ אשר הלבנו אלהים לפדות לו שם ולעם ולשום לו שם ולעשות לבם הגדולה ונראות לארצך מפני עמך אשר פדית לק ממצרים גוים ואלהיה:	
15. כל הגוים כאין נגדו מאסם ותהו נחשבו לו:	
ישעיהו מ יז	

	
לעזי רש"י	
קלינ"י. אפר חם קדוני"ן [קדוני"ן] חבושים (פירות). קרובי"ל. מסנה (בפרובוסאליה).	